

2 พฤษภาคม 2521

เรื่อง การสอบสวนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วย ก.พ. ได้พิจารณาเห็นว่า ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 มาตรา 86 วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 19 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2520 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการสอบสวนข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และมีกฎ ก.พ. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2518) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้วนั้น ปรากฏว่ามีบางกรณีที่กระทรวงทบวงกรมบางแห่งปฏิบัติการในเรื่องนี้ยังไม่รัดกุมพอ ก.พ. จึงลงมติให้ซ่อมความเข้าใจทางปฏิบัติในเรื่องนี้บางประการ ดังนี้คือ

1. ในการสอบสวนเรื่องข้าราชการพลเรือนถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา 86 วรรคสอง ได้บัญญัติหลักสำคัญไว้ว่าจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงและนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

2. การแจ้งข้อกล่าวหา สรุปพยานหลักฐาน และให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงและนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวในข้อ 1. นั้นก็มีกฎ ก.พ. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2518) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้ในข้อ 12 ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามลำดับนี้

2.1 เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รับเรื่องที่ถูกกล่าวหาทั้งหมดจากผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ 12 วรรคหนึ่ง แห่งกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวที่จะต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ รวมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่าในการสอบสวนนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือ

ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสู้แก้ข้อกล่าวหา  
ได้ด้วย ต่อจากนั้นให้ถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่อย่างไร (ตามกฎหมาย ก.พ.  
ฉบับดังกล่าว ข้อ 12 วรรคหนึ่ง)

การดำเนินการในขั้นแรกนี้เป็นเพียงให้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา กับแจ้งให้  
ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น ทั้งนี้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะได้ทราบคำสั่ง  
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนซึ่งระบุเรื่องที่ถูกกล่าวหาตามข้อ 3 และข้อ 4 วรรคหนึ่ง แห่งกฎ  
ก.พ.ฉบับดังกล่าวแล้วก็ยังต้องดำเนินการตามข้อ 12 วรรคหนึ่ง นี้อีกชั้นหนึ่ง โดยให้คณะ  
กรรมการสอบสวนแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบและเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น  
ซึ่งอาจมีรายละเอียดมากกว่าเรื่องกล่าวหา ตามที่ระบุในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน  
ก็ได้ เพื่อผู้ถูกกล่าวหาจะได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ถูกต้องตรงตามประเด็นข้อกล่าวหาโดย  
ไม่หลงข้อต่อสู้เช่นกรณีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนระบุเรื่องที่ถูกกล่าวหาไว้กว้าง ๆ  
ว่ารับเงินค่าธรรมเนียมแล้วไม่ลงบัญชีและนำส่ง พฤศจิกายนเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ  
ดังนี้ คณะกรรมการสอบสวนก็ควรแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและเข้าใจ  
ว่าข้อหาที่กรณีเกิดขึ้นเมื่อใด รับเงินอะไรไว้ จำนวนประมาณเท่าใด มีพฤติการณ์อย่างไร  
ที่แสดงว่าทุจริต เช่น ผู้บังคับบัญชาตรวจพบ ปรากฏว่าไม่มีเงินเก็บไว้ ณ ที่ทำการ แสดงว่า  
เอาเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน เป็นต้น

การถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่อย่างไรนั้น ในขั้นนี้มุ่งหมาย  
ให้ถามในเบื้องต้น เพียงเพื่อจะทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาจะรับสารภาพหรือปฏิเสธ เพื่อที่จะ  
ดำเนินการในลำดับต่อไปเท่านั้น

2.2 เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการตาม 2.1 แล้ว ให้ดำเนินการ  
ในลำดับต่อไปดังนี้คือ

2.2.1 ถ้าผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ทราบถึงสิทธิของตนดังกล่าวแล้ว  
ให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งและ  
อธิบายให้ทราบแล้ว กรณีเช่นนี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหา  
เพื่อสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เพราะได้ให้ถ้อยคำ

รับสารภาพอยู่แล้ว คณะกรรมการสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนต่อไปก็ได้ (ตามกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว ข้อ 12 วรรคสอง)

2.2.2 ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพ จะโดยให้ถ้อยคำปฏิเสธหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำก็ตาม คณะกรรมการสอบสวนจะต้องเริ่มทำการสอบสวน โดยรวบรวมพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้หมดเสียก่อน เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว คณะกรรมการสอบสวนจะต้องสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาทั้งหมดนั้นแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ (ตามกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว ข้อ 12 วรรคสาม) เช่น กรณีข้าราชการพลเรือนถูกกล่าวหาว่า ตามตัวอย่างที่กล่าวใน 2.1 เมื่อผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำปฏิเสธว่ามีได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา และคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาทั้งหมดแล้ว ปรากฏตามหลักฐานใบเสร็จรับเงิน ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อเป็นผู้รับเงิน และได้สอบปากคำราษฎรผู้มีชื่อเป็นผู้ชำระเงินเป็นพยานแล้วให้ถ้อยคำยืนยันว่าได้ชำระเงินตามจำนวนในใบเสร็จรับเงินให้ผู้ถูกกล่าวหาไว้จริง สอบสวนต่อไปเกี่ยวกับระเบียบและวิธีปฏิบัติได้ความว่า กรณีเช่นนี้เมื่อได้รับชำระเงินแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องนำเงินส่งให้เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีลงลายมือชื่อรับเงินไว้ในหลังต้นข้าว หรือสำเนาใบเสร็จรับเงินในวันที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเงิน หรืออย่างช้าภายในวันรุ่งขึ้น แต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว ไม่มีหลักฐานการนำส่งเงิน และเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีก็ยืนยันว่าไม่เคยได้รับเงินจำนวน 1,000 บาท ตามใบเสร็จรับเงินนั้นจากผู้ถูกกล่าวหา และผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นผู้ตรวจพบกรณีเรื่องนี้ก็ให้ถ้อยคำยืนยันว่าเมื่อตรวจพบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับเงินรายนี้แล้วไม่นำเงินส่งเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีได้สอบถามผู้ถูกกล่าวหาด้วยวาจา ผู้ถูกกล่าวหาอ้างว่าเก็บเงินไว้ในตู้เก็บเอกสารที่ผู้ถูกกล่าวหาถือลูกกุญแจอยู่แล้วหลงลืม จึงได้ไปเปิดตู้เก็บเอกสารเพื่อตรวจนับดูเงินพร้อมกับผู้ถูกกล่าวหาในทันที แต่ปรากฏว่าไม่มีเงินอยู่ในตู้เลย ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวจึงสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา นำเงินมาส่งภายในวันรุ่งขึ้น เมื่อสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาดังกล่าวนี้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนควรสรุปพยานหลักฐานทั้งหมดนั้นแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามเนื้อหาใจความดังกล่าวข้างต้น โดยจะสรุปเป็นหนังสือส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ หรือจะสรุปให้ทราบด้วยวาจาแล้วบันทึกรายละเอียดไว้ก็ได้

2.2.3 เมื่อได้สรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบดังกล่าวแล้ว การดำเนินการในลำดับต่อไป คณะกรรมการสอบสวนจะต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้โอกาสที่จะนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ภายในเวลาอันสมควร (ตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับดังกล่าว ข้อ 12 วรรคสาม) การให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะแก้ข้อกล่าวหาครั้งนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะให้โอกาสโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน หรือจะให้ผู้ถูกกล่าวหาทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติควรให้โอกาส โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวน เพื่อที่คณะกรรมการสอบสวนจะได้สอบถามและบันทึกปากคำผู้ถูกกล่าวหาได้สิ้นกระแสความคิดว่าที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความประสงค์ที่จะทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือแทนการให้ถ้อยคำต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวนก็ยอมทำได้ (ตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับดังกล่าว ข้อ 13) นอกจากนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ภายในวันเวลาอันสมควร ซึ่งในทางปฏิบัติถ้าผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยมิได้กล่าวถึงเรื่องพยานหลักฐานประกอบคำแก้ข้อกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนก็ควรสอบถามผู้ถูกกล่าวหาเสียให้ชัดเจนด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความประสงค์ที่จะนำพยานหลักฐานใดมาให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนหรือจะอ้างพยานหลักฐานใดเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกมาทำการสอบสวนประกอบคำแก้ข้อกล่าวหาบ้างหรือไม่อย่างไร

2.3 การดำเนินการตาม 2.2 ทั้งหมดนั้น คณะกรรมการสอบสวนจะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย (ตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับดังกล่าว ข้อ 12 วรรคห้า) การบันทึกนี้ ในทางปฏิบัติคณะกรรมการสอบสวนควรบันทึกในลักษณะที่ให้ใช้เป็นหลักฐานป้องกันการโต้เถียงซึ่งอาจมีขึ้นในภายหลังได้ เช่น แจงและอธิบายข้อกล่าวหาว่าอย่างไร สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าอย่างไร ก็บันทึกรายละเอียดและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้จังหวัดและกรมต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวิณ ฒ นคร

(นายประวิณ ฒ นคร)

รองเลขาธิการ ก.พ. รักษาการในตำแหน่ง

เลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์

โทร. 2819451

หมายเหตุ มติ ก.พ. นว. ที่ 12/2521 เป็นการแสดงความเข้าใจตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2518) และแก้ไขปรับปรุงเป็นกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2528) ออกตาม พรบ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ปัจจุบัน ก.พ. ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนพิจารณาตาม พรบ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 โดยออกเป็นกฎ ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2540) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณาแล้ว